

Budapesti levél

Kedves Barátom!

Budapest, április hó.

Az eddig erőszakkal elfojtott nemzeti érzés páratlan méretű fellobbanásának vagyunk tanúi. A március 15-én Budapesten lezajlott, az ellenzék által jól megszervezett ünnepi megemlékezés, a szabadság utáni vágy robbanásszerű megnyilatkozása volt. Az ünnepi szónokok, vidéken is, szabadságot és demokráciát, valamint az erdélyi kérdés megoldását sürgették. Nemzeti lobogónk százain kívül a résztvevők feliratos táblák tömegét vitték magukkal, amelyeken Erdély visszacsatolását követelték. Feltehetőleg a Gorbacsov által meghirdetett új irányzatra figyelemmel, hatósági beavatkozásra sehol sem került sor. Ugyanis most már nem lehet arra hivatkozni, hogy az oroszokra való tekintettel „tartózkodás” kell tanusítanunk.

Vezetőink engedve a külföld és a közvélemény nyomásának, változtattak eddigi kisebbségi politikájukon. Ugyanis Magyarország hivatalosan bejelentette: csatlakozik a Bécsben folyó helsinki utóértekezleten előterjesztett jugoszláv javaslatához, amely a nemzeti kisebbségek helyzetével foglalkozik. Bécsben a magyar küldöttség ezzel a magatartásával olyan lépésre szánta el magát, ami az egész lakosság támogatására talált. Régi követelés nálunk, hogy az eddig alkalmazott és semmi eredményt nem hozó, titkos diplomácia helyett nemzetközi fórumon, nyíltan, félreérthetetlen formában szálljon síkra, az Erdélyben élő magyar kisebbség érdekében a kormány.

Hazánk belső politikai helyzetét mindenütt bizonytalankodás, fejtelenség jellemzi. Csúpan két esetet említek a fentiek bizonyítáására. Az elmúlt évben még gumibottal verte szét a rendőrség a március 15-én felvonult hazafiakat, most riadó-autókkal kísérte a tüntető menetet, sőt részben elterelte útjukból a forgalmat. A másik eset **Eörsi István** íróval kapcsolatos. A kitűnő ellenzéki író már hosszú évek óta feketelistán van, írásai sehol sem jelennek meg. Az ÉLET ÉS IRODALOM márciusi száma meglepetésszerűen hozta írását, amelyben **Eörsi** erélyes szavakkal megcáfolja Fekete Sándornak, az írószövetségi választásokkal és vitákkal kapcsolatos vádjait. Ugyanakkor az ÉS minden rövidítés nélkül hozta az írószövetség elnökségének hivatalos tiltakozását is az utóbbi időkben ellene emelt vádakra. Egyik ellenzéki írónk szellemes módon jellemezte szellemi életünk válságát: „Hazánkban van egy írószövetség, de tagjainak nincs újságja és így nem publikálhatnak. Vannak viszont újságjaink — írók nélkül.

A vezető, fej nélküli párt szemére veti a közvélemény továbbra is a sok nehézséget. Sokak szerint a létminimum határán, illetve alatta élők száma a lakosság majd 40 %-át teszi ki, ami új szegénységi rekordot jelent. A bruttó nyugati adósságunk hónapról hónapra nő és márciusban átlépte a 18 milliárd dollárt.

A magángazdaságok engedélyezése valóban igen látványos intézkedés, de alapvetően a népgazdaság egészét tekintve jelentelen. Hazánk a gazdasági ellentmondások szövevényébe került és gondolkodásra készíti a segíteni akaró nyugati gazdasági szakembereket. Az utóbbiak attól félnek, hogy homokra építenek felhőkarcolókat, — ha tovább erőltetik az eddig jól fejlődő gazdasági együttműködést. Nem egyszer hangoztatják tárgyalásaiknál Pesten, hogy nincs gazdasági előrehaladás a politika demokratizálása nélkül. Figyelmeztetések mindaddig nem kerültek meghallgatásra.

Kádár lelépésének kérdése állandó napi-rendi téma. A két ismert utódjelölt mellé az utóbbi hetekben felzárkózott Szűrös Mátyás is. Késhegyre menő utódlási harc várható a közeljövőben. Újból azt terjesztik, hogy Kádár mielőbb szereme egy Reagan-i látogatással búcsút venni politikai pályájától. Tudni vélik, hogy washingtoni követségünk máris érdeklődött a Fehér Háznál a lehetőségek felől. Más hírek Kádár betegségének súlyosbodásáról szólnak. Állítólag egy müncheni jónévű klinika vezetőjét kérték fel konzultációra.

Idegenforgalmi vállalataink teljes gőzzel dolgoznak, hogy az idén minél több nyugati turistát csalogassanak hazánkba. Az elmúlt évben ugyanis 300 millió dollárt vettünk be a nyugati turistaforgalomból. Ez azonban nem volt a Nemzeti Bank tiszta bevétele, mert kereken 150 millió dollárt nyugatra utazó turistáinknak fizettünk ki.

Ha már a pénzügyeknél tartunk, ki kell térnem a január 1-én életbe lépett magyar bankreform rövid ismertetésére. Keleten először nálunk vezették be a kétlépcsős bankrendszert. Eddig csak egy bankunk volt, a Magyar Nemzeti Bank. Ez egyben jegybank és hitelintézet és kizárólagossággal bonyolította le hazánk devizaügyeit. A bank devizaügyével kapcsolatos nemzetközi botrányról valószínűleg már hallottatok. Január óta öt hitelintézetünk van és külön, nagyrészt nyugati tőkével, 18 pénzügyintézetünk. Működésükben hasonlítanak a Rákosiék által felszámolt régi bankokhoz. Van elnöksége, igazgatósága, felügyelőbizottsága, közgyűlése, alapítókéje, stb. Régen hallott fogalmak, amit a fiatalok csak szakkönyvekben olvastak eddig. Az új bankok részvénytársaságokként működnek. Igyekeznek mindenit visszaállítani, még külsőségekben is. De azért van különbség a régi bankok és a szocialista bankok között. Nincsen magánügyfél, nem foglalkoznak devizaügyekkel, külföldiek nem vehetnek részvényt, stb. Az egyik új bank régivágású vezetője meg is jegyezte: Egy bank ügyfelek, valutapénztárak, külföldi résztvevők nélkül nem igazi bank. Ennek ellenére ez is haladás a „kapitalizmushoz” vezető úton! A Világbank hazánk igyekezetét ösztöndíjakkal, valamint technikai felszerelések rendelkezésre bocsátásával honorálja. Természetesen előre nem lehet tudni, hogy a gyakorlatban hogyan fog mindez bevalni. Egy azonban biztos: a névjegyeket, a levélpapírokat készítő nyomdák, cégtáblákat gyártó vállalatok, az irodabútorokat előállító gyárak jól keresnek. Ezen túl a vonalas vezetők már nemcsak feleségeiket, gyermekeiket, de sógoraikat, unokáikat és barátnőiket is elhelyezhetik a zsíros elnöki, igazgatósági, vagy felügyelő-bizottsági állásokba. Ezek örülhetnek a legjobban a bankok létesítésének. Vezetőink csak azt nem tudják a lakosságnak megmagyarázni: mi haszna van mindezekből a dolgozóknak, a fiataloknak, az öregeknek, a nyugdíjasoknak? Azt hisszük, a rendszer rossz beruházást csinált. Mindez valóban alkalmas az osztályharc felélesztéséhez, persze negatív előjellel.

A lakosság hangulatát jellemzi az alábbi, valószínűleg megtörtént eset. Dátum: 1986. december 24-én délelőtt. Színhely: Budapest, Skála áruház. A hangszórók vallásos-egyházi, karácsonyi zenét és éneket harsognak. Az egyik vásárló így szól a másikhoz: „Uram, hallja ezt? Ha ezt Rákosi elvtárs megélhette volna!” A másik összehúzza a szemét és így válaszol az ismeretlennek: „Uram, ne dőljön be nekik. Porhintés!”

Együttérzéssel figyeli a közvélemény az Ébredő magyarság c. szamizdat folyóirat szerkesztője, Keszthelyi Zsolt sorsát. Az újság elközbzásáról már beszámoltam. Keszthelyi most újból az érdeklődés középpontjába került. Ugyanis ő az első, aki politikai megfontolásból tagadta meg a katonai szolgálato! Ezért február végén letartóztatták, de ügye tárgyalását, tekintettel az ellenzék erélyes tiltakozásaira, elnapolták. Keszthelyi kijelentette: nem hajlandó olyan hadseregbe bevonulni, amely egy nem demokratikusan megválasztott kormánytól kapja a parancsokat!

— Úgy látszik nálunk most már szinte minden lehetséges. Még az is, hogy az eddig kiszípolozó és kizsákmányolóknak nevezett kapitalistákról elismerő szavakat hallhatunk. A magyar rádió ugyanis április közepén Weiss Manfrédre emlékezik abból az alkalomból, hogy most lenne születésének 130. évfordulója. Hírek szerint az adásban ismertetni fogják a csepeli gyár történetét és dicséretileg fogják méltatni Weiss Manfréd tevékenységét. Reméljük, az adásból megtudjuk: hogyan lett a kis csepeli lőszerezemből hazánk egyik legna-

gyobb ipari vállalata — állami segítség nélkül. Feltehetőleg elmondják azt is, hogyan darabolta szét és sodorta a csőd szélére a szocialista vezetés az egykor virágzó csepeli gyárat.

Gondolom, kedves barátom, a fejedet csóválod, miért írok ilyen sok negatív gazdasági hírt Pedig amit jelzek, csak a jéghegy csúcsa, kiragadott esetek. Elgondolkodtató, hogy a MÁV is arra kényszerült, hogy záros határidőn belül 7.000 dolgozóját szélnek eressze. Sőt, az Államvasutak vezetősége kilátásba helyezte, hogy jövőre ugyanennyi vasúti dolgozót lesz kénytelen elbocsátani. Ezeket a szállongó rossz híreket, levelem írásakor Vöröss Árpád helyettes iparügyi miniszter megerősítette. Közlése szerint az idei és a következő évben kereken 10.000 vas- és acélgyári munkás; kell az állami üzeminkből elbocsátani. További hírem még, hogy hazánkban először jelentett csődöt egy állami vállalat. Az ismert veszprémi Építőipari Vállalatról, a VÁÉV-ről van szó. Kereken 2.000 dolgozó lett itt egyik napról a másikra munkanélküli. A csődbejutott vállalat veszteségét több mint 300 millió forintra becsülik.

Ezek után nem csodálkozhatunk, hogy a rendszer újból kénytelen volt a forintot leértékelni. Ez alkalomból 8 %-kal. A legutóbbi leértékelés az elmúlt szeptember 23-án volt. Gondolom, ez mindennél többet mond. Ma Budapesten egy US \$ hivatalos átváltási ára 50 forint.

A Nemzeti Színház építéséhez szükséges pénz nehezen akar összegyűlni — panaszkodik a Magyar Nemzet. Cikke szerint az adakozás országszerte vonatottan halad, s a külföldi magyarok adományai is kevénytalanul folydogálnak. Sokan, akik külföldről küldenek pénzt a színház felépítésére, „az egészet saját maguk népszerűsítésére próbálják felhasználni, sok esetben ízléstelen módon” — olvasható a Magyar Nemzetben. Gondolom ehhez nem kell kommentár.

Néhány viccel zárom leveletem:

Gorbacsov, a nagy reformer, azonnali hatállyal eltörölte Moszkvában a Kreml vezetői részére fenntartott utcai sávot. Másnap egy fontos tárgyalásra kell sietnie, így sofőrjének elrendeli, hogy a külön sávon hajtsón. A sofőr a parancsra hivatkozással vonakodik, mire Gorbacsov maga ül a kormánykerék mellé. A következő utcakereszteződésnél egy rendőrtiszt ráordít a forgalmat szabályozó rendőrré:

— Miért nem állítottad le ezt a száguldó gépkocsit?

— Nem tehettem elvtárs! Mert egy nagyfejű vezető ülhetett a kocsiban. Ugyanis Gorbacsov volt a sofőrje...

*

— Mi a román parasztság?

— Egy olyan társadalmi osztály, amely a diákoknak és katonaságnak segít az aratásnál.

*

A pesti televízió interjút készíti a 130 éves Kovács Istvánnal. A riporter első kérdése:

— Mondja el nekünk Kovács bácsi, hogyan érte el ezt a magas életkort?

— A Nagy Októberi Szocialista Forradalom idején...

— Elnézést Kovács bácsi, erről majd később. Most azt akarjuk tudni, hogyan lett ilyen öreg?

— A Nagy Októberi Szocialista Forradalom idején...

— Kovács bácsi, mondtam már, az életkoráról beszéljen!

— Hát azt szeretném én is, de mindig félbeszakít. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom idején ugyanis elvesztettem a születési bizonyítványomat és azóta a nagyapáméval élek!

Szeretettel ölel

Barátod